

# Inspection of Information and Communication Technologies

\*Süleyman GÖKSOY

\*\*Hüseyin ASLAN

**ABSTRACT.** The purpose of this study was to determine the assignments that school administrators did not actually have to perform according to regulations, but that they thought they must and the methods they applied to carry out such kind of assignments. The study was designed in qualitative method and maximum variation and criterion sampling as purposeful sampling methods were applied to determine the study group. Therefore a total of 21 school administrators employed in Ankara and Sinop provinces in 2012-2013 academic year participated in the study. A semi-structured interview form developed by researchers was used in the study. Descriptive analysis was performed to analyze the data. Results revealed that school administrators were busy with a lot of time-consuming assignments out of formal ones and educational activities and that such reasons as shortage of staff, mistakes in applications, insufficient planning caused these assignments to appear. Finally it was possible to suggest that Regulation of Primary Education Institutions should be revised to make school administrators' job definitions become clearer, required financial support should be enabled to schools and plans and policies of future had better be maintained in a more systematic way.

**Keywords:** Primary education, school administrator, informal assignments

## SUMMARY

**Purpose and Significance:** The school administrators and inspectors who are the stakeholders of deriving the potential benefits of the use of technology from schools at the highest level have the key roles in schools. Because of that, it is necessary to identify the supervisors' deficient fields and the details of information and communication technology field required their guidance. Also, the field of education and kind of qualifications have the great influence on the achievement of information and communication technology's aims. This study was conducted to gather information about the educational inspectors' thoughts on the effectiveness of information and communication technology in educational institutions' (primary and secondary) management and inspectors.

**Method:** The design of the study was based on the qualitative methodology. The study group was assembled by maximum diversity and criterion sampling methods related to purposive sampling method. The study group consisted of 21 provincial education inspectors from Ankara, Konya, Sinop and Van in the educational year 2012-2013. In this study, the data was collected through semi structured interview and the education supervisors evaluated the aim of "Information and Communication Technology" and the quality of guidance process in education. The supervisors were asked to answer 5 open-ended questions of the semi-structured interview. While analyzing the data, as a qualitative data analysis technique, the descriptive analysis was used and the content analysis was performed by grouping the data according to themes.

**Results:** According to research findings, information and communication technology is mostly used for practicality and easiness of routine administrative works, mebbis, e-school, file tracking and formal correspondence. Moreover, %86 of participants state that primary and secondary school management staff do not make use of information and communication technology adequately. Other findings are; provincial education inspectors indicate that while they guide school administrators regarding the use of information and communication technology during school management process by giving information about the importance and philosophy of ICT, personal affairs, organizational works and correspondences, they do not help them concerning application of modular systems such as e-government, e-school, mebbis, movables, information system of public accounts (kbs) and technological equipments usage.

**Discussion and Conclusion:** Research reveals that ICT can not be utilized effectively at schools, but only used for compulsory and routine managerial processes. Not having a standardized system for administrator appointment and their skill levels, point of view, lack of knowledge and physical impossibilities are fundamental reasons behind the problem above.

\* Yrd. Doç. Dr. Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [goksoys@hotmail.com](mailto:goksoys@hotmail.com)

\*\* Dr. Sinop Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Denetmenleri Başkanlığı, [huseyarlan@yahoo.com](mailto:huseyarlan@yahoo.com)

# Bilgi-İletişim Teknolojilerinin Denetimi

\*Süleyman GÖKSOY

\*\*Hüseyin ASLAN

**ÖZ.** Bu çalışmanın amacı eğitim kurumlarının (ilkokul, ortaokul) yönetim ve denetiminde “bilgi iletişim teknolojilerinin” etkililiği ile ilgili eğitim denetmenlerinin görüşlerini tespit etmektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi ve buna bağlı olarak maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Bu amaçla 2012-2013 öğretim yılında Ankara, Konya, Sinop ve Van illerinde görev yapan 21 il eğitim denetmeni katılımcı olarak belirlenmiştir. Çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde nitel veri çözümleme tekniği olarak betimsel analiz kullanılmıştır. Bilgi iletişim teknolojilerinin okul yönetiminde kullanma gerekçesinin idarenin rutin işlerde, işleri kolaylaştırmak, zamandan ve emekten tasarruf etmek iç kullandıkları, okul yönetimlerinde bilgi iletişim teknolojilerinin etkili kullanamadıkları, il eğitim denetmenlerinin okul yöneticilerine bilgi iletişim teknolojileri konusunda yeterli rehberliğin yapılamadığı, bunun nedenlerinin ise eğitim denetmenlerinin yeteri kadar teknoloji kullanımı alt yapılarının olmadığı, bu durumun giderilmesi için denetmenlerin iyi bir hizmet içi eğitimden geçirilerek teknolojik liderlik yapabilecek nitelikler ile donatılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. İl eğitim denetmen yardımcılığı sınavı ve sınavının sonundaki yetiştirme döneminde teknolojik liderlik yapabilmek için bir eğitimden geçirilmeli, giriş koşullarında bu liderliğe ait operasyonel standartlar konabilir. Mevcut denetmenler için teorik ve uygulama şeklinde hizmet içi eğitim önerilebilir.

**Anahtar Kavramlar:** Denetim, okul yönetimi, bilgi iletişim teknolojileri,

## GİRİŞ

Günümüz toplumu bilgi toplumu olarak adlandırılmaktadır. Bilgi toplumunda bilgiyi üretme, bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve teknolojiye çevirme ön plana çıkmaktadır (Özden, 2006: 19). Kurumlar rekabet edebilmek, varlığını sürdürüp ayakta kalabilmek için bilgiyi ve geleceğe yönelik işlenmiş bilgiyi etkin bir şekilde kullanabilmelidir (Altıntaş, 2008; Aktan ve Vural, 2005).

İki binli yıllardan sonra bilginin hızla değişerek artması bilgilerin nasıl seçileceği, eleneceği, organize edileceği ve yönetileceği ihtiyacını doğurmuştur. Bu kapsamda eğitimsel niteliği artırmak için okullar hangi stratejiler ile ne zaman bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanacaklar, yönetim, öğretme, öğrenme sürecine katkıda bulunmak için bilgi-iletişim teknolojilerini nasıl kullanılacaklar soruları sorulmaya başlanmıştır (Birchall, Genoveffa ve Gillian, 2007).

Teknolojik gelişmeler eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerini de etkilemektedir. Bu kapsamda toplumun neredeyse tüm kesimleri eğitim kurumlarından teknolojiyi kullanabilen bireyler yetiştirmesini beklemektedir. Teknolojiyi kullanabilmek için okullar öncelikle bilgi ve beceriyi beraber işleyen, veri iletme, depolama, geri çağırma ve işlemenin beraber yürütüleceği eğitim ortamlarına dönüştürülmelidir. Bu beklenti sadece teknoloji kullanımını öğretmeyi değil onları aynı zamanda öğretim etkinliklerinde kullanmayı da kapsamaktadır. Bütün bu olgular göstermektedir ki, yeni teknolojiler öğrencileri, öğretmenleri ve öğrenme ortamlarını ve yönetim süreçlerini de etkilemektedir (Akpınar, 2003; Özden, 2006 ).

Bilgi teknolojilerini yönetmek, aslında bilgi yönetimi sürecidir. Bu süreç; bilgiyi toplama, bilgiyi düzenleme, bilgiyi geliştirme, bilgiyi koruma, bilgiyi doğru kullanma ve bilgiyi paylaşmadan oluşur. Bu süreç, örgütlerin kendi bilgilerini yaratma ve kullanma süreçleri olarak da nitelendirilebilir. Uygulamada ise, bilgi yönetimi süreci önemli bir yönetim aracıdır. Bilgi teknolojisinin içeriği; bilgi ihtiyacının belirlenmesi, bilginin edinilmesi, üretilmesi, geliştirilmesi, paylaşılması, depolanması ve kullanılması gibi pek çok işletme fonksiyonunu ihtiva eder (Çivi, 2000, 166; Ersarı, 2013 ).

Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT)/(Information and Communication Technologies (ICT) son on yılda devrim niteliğinde bir gelişme göstermesi sonucunda ekonomik etkinliklerin ve günlük hayatın en

\* Yrd. Doç. Dr. Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [goksoys@hotmail.com](mailto:goksoys@hotmail.com)

\*\* Dr. Sinop Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Denetmenleri Başkanlığı, [huseyarslan@yahoo.com](mailto:huseyarslan@yahoo.com)

önemli bir aracı olmaya başladı. Okullar ise mevcut teknoloji kullanım eğilimini yansıtmaya başladı (EURYDİCE, 2011). Geline aşamada bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okullarda; yönetimi, öğretme-öğrenme sürecini, uygulamaları, metotları ve değerlendirme süreçlerini değiştirdi (EURYDİCE, 2011). Bilgi devrimi gelişmiş ülkeleri bilgi iletişim teknolojilerinin eğitim kurumlarında yararlanması baskısı yapmaktadır (Maeir ve Warren, 2000). Gelişmiş ülkeler, vatandaşlarının tüm eğitim hayatları ve yaşam boyu öğrenme süreçlerinde bilgi iletişim teknolojilerini kullanma becerilerini geliştirilmelerini de teşvik etmektedirler (French, 1999). Avrupa Komisyonu 2008 yılında almış olduğu bir kararda (European Commission, 2008c) okullar öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeleri için tüm teknolojik imkanları kullanmaları gerektiğini belirtmesi doğrultusunda 2007'den beri bilgi iletişim teknolojileri yaşam boyu öğrenme programları (Lifelong learning programmes) içerisinde öncelikli çalışma alanı olarak yer aldı (European Commission, 2008b).

Uluslararası Akademik Başarıları Değerlendirme Kurumu (International Association for the Evaluation of Academic Achievement (IEA) eğitimde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili çalışmada, yöneticilerin ve öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojilerinin etkili bir şekilde kullanmalarını şart koşmuştur (Law, Pelgrum ve Plomp, 2008). Ayrıca Avrupa Komisyonu da öğretme öğrenme sürecinde ICT ile ilgili yeniliklerin teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamıştır (European Commission, 2008c).

Eğitimde teknolojik ve pedagojik bakış açılarının ortak anlayışı, eğitimsel çevre ve öğretim programları açısından uygun ve öğrenmeyi destekleyici bilgi-iletişim teknolojilerinin seçilmesi, desteklenmesi ve kullanılmasıdır (Birchall vd., 2007). Böyle bir durum okullarda, bilgi-iletişim teknolojilerinin etkili kullanımı tüm eğitimcilerin, özellikle yöneticilerin farkında olması konudaki potansiyeline ve farkındalık düzeylerine bağlıdır. Bu aşamada yöneticilerin, bilgi iletişim teknolojilerinin yönetim süreçlerinde kullanımının nasıl planlanacağı, organize edileceği, kimler tarafından koordine edileceği ve yöneticilerin bu konuda ne kadar bilgi sahibi olmaları gerektiği cevaplanması gereken temel sorulardandır. Sorulan bu tür sorulara verilecek cevapların niteliği aynı zamanda okulların ve okul yönetiminin kalitelerini artıracaktır.

Okul yöneticileri operasyonel liderlik kapsamında teknolojik ve elektronik araçları öğrenme, öğretme, yönetim, araştırma ve iletişimde entegre ederek planlamalar yapıp, teknolojinin öğrenmeyi ve yönetimi destekleyecek biçimde kullanılmasına uygun ortam hazırlayarak teknolojik liderlik rolü oynayabilir (Aslan, 2012). Okul müdürü okulların yeni teknolojileri uygun olarak kullanması ve öğrencilerin ilgisini ve bağlılığını yeniden kazanması için eski sistemi değiştirmek zorunda hissederken kendisini de değiştirmelidir.

Temel teknolojisi kitaplar ve dersler olan okullardaki davranışları belirleyen kural, rol ve ilişkilerle değiştirilmesi gerekmektedir. Bu kural, rol ve ilişkileri değiştirmek için (yeniden yapılandırmak) liderler, inanç, anlam, değer, geleneği, kısacası kültür sistemini değiştirmek zorundadır. Yapı ve teknoloji arasındaki ilişkiyi görmemek, iş dünyasında olduğu gibi okullarda da başarısızlığa neden olur. Bu nedenle, teknolojileri belirlemek ve bu teknolojileri kullanmak için gerekli aletleri, süreçleri ve becerileri belirlemek sağlamak liderlerin temel görevleri arasındadır. Bunun anlamı liderlerin bu teknolojilerin etkili kullanımıyla ilgili süreçlerin gelişimini, kontrolünü ve sürekli ilerlemesini sağlamak için kendilerini ve diğerlerini geliştirmeleridir. Sürekli ilerlemenin anahtarı yarışan teknolojiler arasında seçim yapma yeteneğidir. Eğitimde öğretmenlerin özel durumlarını göz önünde bulundurduğumuzda, onların işlerini etkili ve verimli şekilde yapabilecekleri teknolojileri belirleme ve seçme yeteneğine sahip olmaları gerektiği daha iyi anlaşılır. Lider, bu araçların elde edilebilir ve ulaşılabilir olmasını sağlamak zorundadır (Schlechthy, 2006).

Eğitimde geleneksel sorunları geleneksel yöntemler kullanarak çözmek neredeyse imkansız görülmektedir. Bu nedenle eğitim sisteminde teknolojinin olanaklarından yararlanmanın bir zorunluluk olduğu ortaya çıkmış bulunmaktadır. Teknolojinin okullarda etkin kullanımı ve teknolojinin oluşturulması için çevresel baskılar müdürleri zorlamaktadır. Müdür bu baskıyı azaltabilmek için teknolojinin yönetimde, öğretimde ve sınıf ortamında kullanımını öğretecek yeterlilikte donanımlı olarak liderlik yapabilecek konumda olmalıdır (Turan, 2002). Bugün

teknolojinin eğitimde kullanımı eğitim sisteminin verimini artırmaya yönelik bir çaba olarak görülmektedir. Ancak bu çalışmaların daha etkin ve verimli olabilmesi için bilgi iletişim teknolojilerinin çağdaş anlayışına uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Sosyal değişim ile birlikte eğitimcilerin, yeni teknolojilerin etkilerini de anlamaları gerekir. Sosyal değişimlerin örgütleri yeniden düşünmemizi gerekli kılması gibi teknolojik değişimler de bu organizasyonları yapısal bir değişime sürükleyebilir. Sürekli gelişen örgütler gelişmeyen örgütler arasındaki en önemli fark; onların esas işlerini yapma yöntemlerini etkileyen teknolojik değişimlere karşı gösterdikleri tepkilerdir. Fakat teknoloji kendi başına bir şey değildir. Teknoloji üç şey içerir: araçlar, süreçler ve beceriler. Araç var, fakat bunlara ulaşmayı sağlayacak süreç yoksa veya bunları etkili şekilde kullanmaya yarayacak beceriler yoksa, teknoloji de yok demektir. Örneğin tepegözün olduğu ve kullanılmadığı pek çok okul vardır. Çünkü hiç kimse yanmış ampulleri hemen ve etkili bir şekilde değiştirecek bir süreç bulmayı, yani hem ampule sahip hem de bunu değiştirmesini bilen bir kişiye ulaşmayı düşünmemektedir. Dolayısıyla bir okul, onu çalıştırmayı sağlayacak yöntemlere ve becerilere sahip olana kadar tepegöze sahip olamaz. Aynı şey internet için de geçerlidir çünkü okumasını bilmeyenler için internette çok az şey vardır (Schlechthy, 2006).

Okullarda teknoloji kullanımının olası yararlarının üst düzeyde gerçekleştirilebilmesinde ortamın paydaşları olan okul yöneticileri ve deneticiler anahtar konumda bulunmaktadır (Seferoğlu, 2009). Nitekim bilgi iletişim teknolojisi veya kısaca eğitim teknolojisi eğitimle ilgili kuramların en etkin ve en olumlu uygulamalara dönüştürülmesi için personel, araç, gereç, süreç ve yöntemlerden oluşturulmuş bir sistemler bütünüdür (Çilenti, 1991). Kasapçopur'a (2007) göre modern denetim anlayışı, eğitim sistemindeki tüm bireyleri değişim süreci konusunda bilgilendirmeyi ve onlara rehberlik etmeyi gerektirmektedir (Ağaoğlu, Özgür, Ceylan, Kesim ve Kaya, 2009). Eğitim kurumlarının belirlediği amaçlara ulaşmaları sürecinde denetmenler büyük sorumluluklar üstlenmişlerdir. Denetim süreçlerini yerine getirirken denetmenlerin liderlik, eğiticilik, öğreticilik, mesleki rehberlik, araştırma, soruşturma, güdüleme ve değerlendirme rolleri ortaya çıkmaktadır. Eğitim denetmenlerinin görevleri ve denetim sisteminde sahip oldukları yeterlikler, bilgi ve iletişim teknolojileri ve bilimsel gelişmeler paralelinde sürekli geliştirilmelidir (Ağaoğlu, 2008).

Denetim öğretmenlerin mesleki ve kariyer gelişiminin bir parçasıdır. Yöneticilere ve öğretmenlere işlerinde rehberlikte bulunmak ve onların gelişimlerine yardım etmek için periyodik olarak denetim yapılırlar. Eğitimciler geribildirim olarak verilir ve bunlar onların bilgi ve becerileri artırır (EURYDICE, 2011). Böylece eğitim denetmenlerinin bilgi iletişim teknoloji alanında rehberlik ve yol gösterecekleri alanlar ile yetersiz oldukları alanların belirlenmesi, yine rehberlik ve yardımda bulunacak denetmenlerin hangi niteliklere ve eğitime sahip olmaları gerektiği açıkça belirlenmelidir.

### **Amaç**

Eğitim kurumlarının (ilkokul, ortaokul) yönetim ve denetiminde “bilgi iletişim teknolojilerinin” etkililiği ile ilgili eğitim denetmenlerinin görüşlerini tespit etmektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Bilgi iletişim teknolojileri ilkököl ve ortaokul yönetiminde niçin kullanılmaktadır?
2. Bilgi iletişim teknolojileri ilkököl ve ortaokul yönetiminde etkili kullanılmakta mıdır?
3. Bilgi iletişim teknolojilerinin ilkököl ve ortaokul yönetiminde kullanılırken, bu kurumların yöneticilerine Eğitim Denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin hangi konularında/kullanımlarında rehberlik ve yol göstermektedirler?
4. Bilgi iletişim teknolojilerinin ilkököl ve ortaokul yönetiminde kullanılırken, bu kurumların yöneticilerine Eğitim Denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin hangi konularında/kullanımlarında yeterince rehberlik ve yol gösterememektirler?
5. Bilgi iletişim teknolojileri ilkököl ve ortaokul yönetiminde daha etkili kullanımını sağlamak amacıyla bu yöneticilere rehberlik ve yardımda bulunacak Eğitim Denetmenlerinin hangi niteliklere ve eğitime sahip olması gerekir?

## YÖNTEM

### Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bir olguyu kendi gerçekliği içinde derinlemesine incelemek amaçlandığından nitel araştırma yönteminin daha uygun olduğu düşünülmektedir. Araştırmada olgubilim (fenomenoloji) deseni benimsenmiştir ve olgubilim deseni nitel araştırma anlayışının merkezinde yer almaktadır (Mayring, 2000). Olgubilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir görüşe yeterince sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi ve buna bağlı olarak maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme teknikleri kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

### Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi ve buna bağlı olarak maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu amaçla 2012-2013 eğitim öğretim yılında Ankara, Konya, Sinop ve Van illerinde görev yapan 21 il eğitim denetmeni katılımcı olarak belirlenmiştir. Araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. İlkokul ve ortaokul yönetiminde kullanılan bilgi iletişim teknolojileri ve kullanım amacı ve rehberlik denetiminin niteliğinin değerlendirilmesi istenmiştir. Çalışmada gönüllü il eğitim denetmenlerine açık uçlu 5 soru yöneltilmiş ve cevaplamaları istenmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

#### İl Eğitim Denetmenlerine Ait Kişisel Bilgiler

Değişkenler	Alt Kategoriler	f	%
Cinsiyet	<i>Kadın</i>	3	14
	<i>Erkek</i>	18	86
Eğitim Durumu	<i>Önlisans</i>	1	5
	<i>Lisans</i>	11	52
	<i>Y. Lisans</i>	9	43
	<i>Doktora</i>	-	0
Denetmenlik Hizmet Yılı	<i>1-5 yıl</i>	6	29
	<i>6-10 yıl</i>	4	19
	<i>11-15 yıl</i>	6	29
	<i>16-20 yıl</i>	4	19
	<i>25 ve üstü</i>	1	5

Tablo 1’deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan il eğitim denetmenlerinin %52’si lisans mezunu, %43’ü yüksek lisans mezun, %5’i de ön lisans mezunudur. İl eğitim denetmenlerinin yüzde %29’u 1-5 yıl ve 11-15 yıl iken, %19’u 6-10 yıl ve 16-20 yıl arası, denetmenlik deneyimine sahip olup, en az hizmet yılı ise yüzde %5’i 25 yıl ve üstü deneyimle denetmenlik görevini sürdürmektedir.

### Veri Toplama Aracı

Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama araçlarından biri görüşmedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları görüşülen kişiye kendini ifade etme imkânı sağlamaktadır (Büyüköztürk, vd., 2012). Formun hazırlanma sürecinde yerli ve yabancı literatür ile mevzuat taranmış, alandaki akademisyenler ile görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelerden elde edilen bilgilere dayalı olarak soru havuzu (altı soru) oluşturulmuş, altı sorudan oluşan görüşme formu ölçme değerlendirme ve Türkçe alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuş, uzmanlar kendi alanları bakımından gerekli düzeltmeler yaparak görüşme formu geliştirilmiş, altı soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu hakkında, çalışma grubuna girmeyen il eğitim denetmenlerinin (iki kişi) görüşleri alınarak

kapsam açısından yeterliliğinin kontrolü sağlanmış ve bu kontrolden sonra benzer özellikleri ölçen bir sorunun iptal edilmesine karar verilerek beş sorudan oluşan görüşme formuna son hali verilmiştir.

Nitel araştırma geleneği içerisinde geçerlik ve güvenilirlik gibi kavramlar, pozitivist paradigmanın hipotez test etmeye dayalı tümdengelimci anlayışının ürünü olarak dogmatik bulunmakta ve eleştirilmektedir. Bunun yerine inandırıcılık ve aktarılabirlik gibi kavramların daha fazla tercih edildiği görülmektedir (Corbin ve Strauss, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu doğrultuda araştırmanın inandırıcılığını arttırabilmek ve benzer ortamlar için aktarılabir özelliklerini ortaya koyabilmek için görüşme formları iki ayrı araştırmacı tarafından analiz edilmiş, sonuçlara nasıl ulaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanmış, veriler yorumlanırken eleştirel ve karşılaştırmalı analizlere yer verilmiş ve doğrudan alıntılarla birlikte sunulmuştur.

### Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel veri çözümlene tekniği olarak betimsel analiz kullanılmıştır. Görüşme sırasında il eğitim denetmenlerinin izinleri alınmak suretiyle sorulara verdikleri cevaplara ilişkin ses kayıt cihazı kullanılmış ve yazılı notlar alınmıştır. Ses kayıt cihazına karşı çıkan katılımcılara ise yarı yapılandırılmış görüşme formu verilerek sorulara yazılı olarak cevap vermişlerdir. Ses kayıt cihazı tarafından kaydedilen görüşmeler ses dosyası olarak bilgisayara aktarılmış ve daha sonra araştırmacılar tarafından deşifreleri yapılmıştır. Deşifrelerin doğru ve eksiksiz olması için ses kayıtları dinlenirken yazılı belge üzerinden görüşme süreci izlenmiş ve eksikliklerin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Gizliliği sağlamak açısından katılımcılar *İl Eğitim Denetmeni* (İED) kısaltması yapılarak belirtilmiş ve her bir katılımcıya numara verilmiştir. Daha sonra veriler temalara göre gruplandırılmış ve içerik analizi yapılmıştır. Temalar ilgili literatüre dayalı olarak belirlenmiş, kodlar çıkartılmış ve nitel araştırmaya uygun bir içerik çözümlene yapmaya çalışılmış ve bulgular sunulmuştur.

### BULGULAR

Araştırmada belirlenen sorulara ilişkin görüşmelerden elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmaya katılan il eğitim denetmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmada yer alan alt problemlere yönelik elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir. Bilgi iletişim teknolojilerinin ilkökul ve ortaokul yönetiminde kullanım gerekçesine ilişkin il eğitim denetmenlerinin görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

*Bilgi İletişim Teknolojilerinin İlkokul ve Ortaokul Yönetiminde Kullanım Gerekçesi*

Kodlar	n
Rutin idari iş ve işlemlerde pratiklik	20
e-okul, mebbis, tebbis, taşınır işleri	19
Resmi yazışmalar	18
Evrak takibi	15
İnsan, zaman ve emekten tasarruf	14
İşleri kolaylaştırmak	12
İstatistiksel verileri girmek	8
Bilgiye ulaşmak	7
Bilgileri, verileri paylaşmak	6
Kurumsal hafıza oluşturmak	4
Web ortamında veli, personel ve öğrenci iletişimi	3

Çalışma grubunda bulunan katılımcılara “Bilgi iletişim teknolojileri ilkökul ve ortaokul yönetiminde niçin kullanılmaktadır?” temel sorusu yöneltilmiş, verilen cevaplara ilişkin özel ve önemli görülen kısımlar çalışma grubunda yer alan kişilerin kendi ifadeleri ile aşağıda özetlenmiştir. Tablo 2 incelendiğinde katılımcılar bilgi iletişim teknolojilerinin ilkökul ve ortaokul yönetiminde kullanım gerekçelerini rutin idari iş ve işlemlerde pratiklik ( $n = 20$ ), e-okul, Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemlerinin (mebbis), tebbis, taşınır işleri ( $n = 19$ ), resmi yazışmalar ( $n = 18$ ), evrak takibi ( $n = 15$ ), insan, zaman ve emekten tasarruf ( $n = 14$ ), işleri kolaylaştırmak ( $n = 12$ ), istatistiksel verileri girmek ( $n =$

8), bilgiye ulaşmak ( $n = 7$ ), bilgileri verileri paylaşmak ( $n = 6$ ), kurumsal hafıza oluşturmak ( $n = 4$ ), Web ortamında veli, personel ve öğrenci iletişimi ( $n = 3$ ) gibi belirtmişlerdir. Bu açılardan değerlendirildiğinde ilkökul ve ortaokul yönetiminde bilgi iletişim teknolojilerinin çoğunlukla rutin idari iş ve işlemlerde kolaylık, pratiklik, resmi yazışmalar, evrak takibi, e-okul, mebbis gibi işlerde kullanıldığı görülmektedir. Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri incelendiğinde; “Belirli tek düze iş ve işlemlerin daha pratik olarak yapılması, rutin iş ve işlemleri yapmak için kullanılıyor (İED 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 15, 17, 18, 19, 20)”, “e-okul, mebbis, tefbis taşınırarla ilgili işlemler (İED 5, 7, 8, 9, 12, 15, 16, 17, 19, 20, 21)”, “İlçe MEM’ler ile resmi yazıları almak ve yanıtlamak, yazışmalar yapmak (İED 1, 2, 4, 5, 7, 13, 16,)”, “Yazışmaların hızlandırılması (İED 3)”, “..hızlı iletişimi sağlamak için kullanılmaktadır (İED 6)”, “paydaşları teknoloji okur yazarı yapma, hızlı erişim, zaman ve kağıt tasarrufu (İED 17)”, “ İşleyişi kolaylaştırmak, zaman kazanmak, teknolojiyi eğitimde kullanmak (İED 16)” ifadeleri bilgi iletişim teknolojilerinin okul yönetimlerinde nasıl ve niçin kullanıldığına ait ipuçları vermektedir. “Velilerle iletişim sağlamak, diğer eğitim yöneticileri ile bilgi paylaşımı sağlamak (İED 2)”, (İED 2)”, “hızlı ve güvenli iletişimi sağlamak (İED 9)”, “Teknolojik iletişimi yakalayabilmek, hızlı iletişimi sağlamak için kullanılmaktadır (İED 6)”, “Çok az da olsa okul Web siteleri aracılığı ile duyurular, okuldaki etkinlikler vb. veliye, çevreye ve öğrencilere duyurmada kullanılıyor (İED 7)”.

Katılımcılarda bazıları ise bilgi iletişim teknolojilerinin ilk ve ortaokul yönetimlerinde kullanım gerekçesini; “...idarecilerin işlerini büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır (İED 3, 7, 8, 10, 17, 19, 14)” şeklinde ifade etmişlerdir. Kurumsal hafızayı oluşturmak ve istatistiksel verileri girmek, işlemek konusunda katılımcıların vurguladığı bir başka kullanım gerekçesini ise “Kurumsal hafıza oluşturmak için (İED 1)”, “E-okul bilgilerini girmek (İED 2)”, “..kamera sistemleri de kurum ve okul güvenliğini sağlamak, projeksiyon aleti ise sunum yaparken veya herhangi bir etkinlikte; okul yönetimlerinde kullanılmaktadır (İED 4)”, “Öğrencilerle ilgili kayıt, nakil vb. işlerde internet/ formlar, bazen web kameralar kullanılmaktadır. Birçok yazışmada E-posta sıkça kullanılır (İED 5)”, “Elektronik yazışmalar ve mevzuat konusunda bilgiye ulaşma (İED 15)” şeklinde açıklamışlardır

Böylece il eğitim denetmenleri, bilgi iletişim teknolojilerinin ilkökul ve ortaokul eğitim kademelerinin yönetsel işlemlerinde niçin kullanıldığına dair bir yönü ile de il eğitim denetmenlerinin farkındalık düzeylerinin ölçüldüğü soruya verilen cevapları irdelendiğinde il eğitim denetmenlerinin okul yönetimlerinin bilgi iletişim teknolojilerini niçin kullandıklarını ve hatta niçin kullanmalarını gerektiğini de açık bir şekilde dile getirmektedirler.

Tablo 3

*Bilgi İletişim Teknolojilerinin İlk ve Ortaokul Yönetiminde Etkili Kullanılma Düzeyi*

Kodlar	n
Etkili değil	12
Kısmen etkili	6
Etkili	3

Katılımcılara “Sizce bilgi iletişim teknolojileri ilk ve ortaokul yönetiminde etkili kullanılmakta mıdır? ” temel sorusu yöneltilmiş, verilen cevaplara ilişkin özel ve önemli görülen kısımlar çalışma grubunda yer alan kişilerin kendi ifadeleri ile aşağıda özetlenmiştir. Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğu ( $n = 12$ ) bilgi iletişim teknolojilerinin ilk ve ortaokul yönetiminde etkili kullanılmadığını, kısmen etkili kullanıldığını ( $n = 6$ ) belirtmişlerdir. Katılımcıların çok azı ( $n = 3$ ) ilkökul ve ortaokul yönetiminde bilgi iletişim teknolojilerinin etkili kullanıldığını ifade etmişlerdir. Diğer bir ifade ile katılımcıların, %14,28’i bilgi iletişim teknolojilerinin okul yönetiminde etkili kullanıldığını belirtirken, katılımcıların %57,14’ü okul yönetiminde bilgi iletişim teknolojisinin etkili kullanılmadığını, % 28,57’si kısmen etkili kullanıldığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %86’sı bilgi iletişim teknolojilerin ilk ve ortaokul yönetiminde tam olarak etkin kullanılmadığını belirtmişlerdir. Bu konudaki katılımcıların doğrudan alınan görüşleri aşağıdaki şekildedir. Okul yönetiminde bilgi iletişim teknolojilerinin etkili kullanıldığını belirtilen katılımcılar görüşlerini “özellikle genç yöneticilerin etkili kullanılmaktadır, çok azı etkili kullanılmaktadır (İED 2, 3, 9)” şeklinde ifade etmişlerdir.

Bilgi iletişim teknolojilerinin ilk ve ortaokul yönetimlerinde etkili kullanılmadığını belirtilen katılımcılar bu konudaki görüşlerini “ *Etkili kullanılmamaktadır. Çünkü yöneticilerin tümünün beceri düzeyleri aynı değil. Onun için istenilen etki düzeyin altındadır. Yani yöneticilerin atama ve yetiştirme sürecinde teknoloji kullanma konusunda bir standart yoktur (İED 6)*”, “*Bilgi iletişim teknolojileri etkili kullanılmamaktadır. Sadece zorunlu olan teknolojik araçlar kullanılmaktadır. Örneğin e okul girişleri, özlük modülleri, öğrenci notları gibi, bilgi iletme araçları olan fax, telefon, bilgisayar, internet gibi araçlar resmi işlerde kullanılırken esas bilgi iletişim teknolojilerinin veli, öğrenci, il ilçe gibi gruplar ile iletişimde, duyurularda, etkinliklerde ve interaktif işlemlerde kullanılması gerekiyor. Oysaki bilgi iletişim teknolojilerinin yeterli kullanımında okulu veliye ve çevreye açmada, öğrenciyi her konuda haberdar etmede bunlar kullanılsa daha iyi olur (İED 7)*”, “*Yönetim aşamasında özellikle genç idarecilerin görev almasıyla birlikte bilgi iletişim teknolojileri etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmasına rağmen bilgi iletişim teknolojileri sınıf ortamında öğretmen yetersizlikleri, fiziki yetersizlikler vb. istenilen ölçüde kullanılmamaktadır (İED8)*”, “*Kullanılmamakta çünkü gerekli alt yapı sorunları bulunmakta. Ayrıca yöneticileri bilgi iletişim teknolojileri kullanma konusunda becerileri yetersizdir. Fiziki imkansızlıklar ve eğiticilerin bakış açısı ve bilgi eksikliği nedenleriyle etkili kullanılmamaktadır (İED 10, 11)*”, “*Kullanılmamaktadır. Yöneticilerin çoğunluğu bilgi iletişim teknolojisini etkili kullanmasını bilmiyor, genel olarak etkin bir şekilde kullanılmamaktadır. Çünkü gelişmeler güncel olarak izlenememektedir. Teknoloji kullanımı yöneticilere zor gelmektedir. (İED 18, 19)*”, “*Yeterince kullanılmamaktadır. Kullanılmama nedenleri okulların rutin yapmak zorunda oldukları işlerin çokluğu, Teknolojiyi yeterince kullanamamaları, Eğitimin bilgi iletişim teknolojisi ile çözümlenemeyen sorunlarının olduğu (İED 21)*” şeklinde açıklamışlardır.

Okul yönetimde teknolojinin etkin kullanılmadığını belirten katılımcılara göre etkili kullanılmamasının sebeplerini yöneticilerin atanmasında ve beceri düzeylerinde bir asgari standardın olmaması, fiziki imkansızlıklar ve yöneticilerin bakış açısı ve bilgi eksikliği olarak açıklamışlardır. Katılımcılara göre yöneticilerin yeterliliklerinde bir teknolojik yeterlilik standartları aranmadığından yöneticinin kişisel becerilerine göre kullanılmakta veya kullanılmamakta olduğu bir tartışma konusudur.

Tablo 4

*Bilgi İletişim Teknolojilerinin İlk ve Ortaokul Yönetiminde Kullanılmasında İl Eğitim Denetmenlerinin Okul Yöneticilerine Yaptığı Rehberlik Konuları*

<i>Kodlar</i>	<i>n</i>
Bilgi iletişim teknolojisinin önemini, felsefesini sözel anlatma	14
e-okul ve özlük işleri	13
İKS işleri	10
Kurum işleri	9
Yazışmalar	9
Web sitesi oluşturma	8
e-mail grupları oluşturma	7
İyi örneklerin aktarılması	7
Bilgi teknoloji araçlarının sınıfta kullanımı	5

İl eğitim denetmenlerine “Bilgi iletişim teknolojilerinin İlk ve ortaokul yönetiminde kullanılırken, bu kurumların yöneticilerine Eğitim Denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin hangi konularında/kullanımlarında rehberlik ve yol göstermektedirler?” temel sorusu yöneltilmiş, verilen cevaplara ilişkin özel ve önemli görülen kısımlar çalışma grubunda yer alan kişilerin kendi ifadeleri ile aşağıda özetlenmiştir. Tablo 4 incelendiğinde il eğitim denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin okul yönetiminde kullanılması konusunda okul yöneticilerine; bilgi iletişim teknolojisinin önemini, felsefesini sözel anlatma (n = 14), e-okul ve özlük işleri (n = 13), İKS işleri (n = 10), kurum işleri (n = 9), yazışmalar (n = 9), Web sitesi oluşturma, (n = 8), e-mail grupları oluşturma (n = 7), iyi örneklerin aktarılması (n = 7) ve bilgi teknoloji araçlarının sınıfta kullanımı (n = 5) konularında rehberlik yaptıklarını açıklamışlardır. Bazı katılımcıların ifadeleri incelendiğinde; “*Teknolojinin etkin kullanılması gerektiği, doğru kullanımı ve teknolojinin tek başına akademik başarıyı arttırmayacağı,*



önemli olan insan unsuru ve teknolojiyi nasıl kullandığı konusunda sözel olarak rehberlik yapıyor. Ancak bu araç ve gereçlerin pratik kullanımı konusunda bir çok müfettiş özellikle kıdemleri yüksek olan müfettişler okul müdürünün de gerisinde kalabilmektedir (İED 7)”, “e-okul ve özlük işlerinin kullanımı gibi modüler sistemi gibi direkt kullanım yani uygulama konularında yol göstermekte, rehberlik yapılmaktadırlar (İED 2, 7, 8, 11, 13)”, “İKS programları ile ilgili rehberlik yapılmaktadır (İED 5, 19, 21)”, “kurum işleri ve yazışmalar konusunda rehberlik yapılmakta (İED 11,12,18)”, “e-mail gruplarının kurulması ve bilgi paylaşımının sağlanması konularında eğitim denetmenleri rehberlik yaparlar (İED 10)”, “diğer okullarda görülen güzel örneklerin aktarılmasında (İED 2)” ifadeleri il eğitim denetmenlerinin bilgi iletişim teknolojilerinin okul yönetimlerinde yöneticilere hangi konularda rehberlik yaptıkları konusunda bilgi vermektedir.

Tablo 5

*Bilgi İletişim Teknolojilerinin İlkokul ve Ortaokul Yönetiminde Kullanılmasında Okul Yöneticilerine İl Eğitim Denetmenlerinin Yeterince Rehberlik ve Yol Gösteremediği Konular*

Kodlar	n
e-devlet, e-okul, mebbis, KBS, taşınır modülleri	13
Teknolojik araç-gereç kullanımı	10
Uygulamaya konan her yeni konuda	8
Veri kullanımı, ölçme-değerlendirme	5
İnternet, web tasarımı	5
Eğitim CD ve eğitim siteleri	4
Akademik çalışmaların paylaşımı	3
Bilgi iletişim	3

Katılımcı il eğitim denetmenlerine “Bilgi iletişim teknolojilerinin ilkokul ve ortaokul yönetiminde kullanılırken, bu kurumların yöneticilerine Eğitim Denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin hangi konularında/kullanımlarında yeterince rehberlik ve yol gösterememektirler?” temel sorusu yöneltilmiş, verilen cevaplara ilişkin özel ve önemli görülen kısımlar çalışma grubunda yer alan kişilerin kendi ifadeleri ile aşağıda özetlenmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların görüşlerine göre il eğitim denetmenleri e -devlet, e-okul, mebbis, taşınır mal, Kamu Hesapları Bilgi Sistemi (KBS) gibi modüler sistemlerin kullanımı (n = 13), teknolojik araç-gereç kullanımı (n = 12), uygulamaya konan her yeni konuda (n = 8), veri kullanımı, ölçme-değerlendirme (n = 5), internet, web tasarımı (n = 5), eğitim CD ve eğitim siteleri (n = 4), akademik çalışmaların paylaşımı (n = 3) ve bilgi iletişim (n = 3) konularında yeteri kadar rehberlik yapamadıkları görülmektedir.

Katılımcıların ifadeleri incelendiğinde; “başta e-okul, e-devlet, tebbis, mebbis, taşınır mallar gibi aktif kullanımları olan modüller konusunda rehberliği yeterince yapamadıklar (İED 1, 3,7, 9, 10, 12, 13, 19, 20)”, “ bilgi iletişim teknolojilerin araç gereç kullanımlarının asgari düzeyde bilinmesi, projeksiyon, akıllı tahta gibi araç gereçlerin kullanımı konusunda rehberlik yapamadıkları, bu araç gereçlerin işlevsel kullanımı hakkında rehberlik yapacak düzeyde olmadıkları (İED 3, 9,13, 14, 15, 17)”, “eğitim denetmenleri özellikle yeni uygulamaya konulan çalışmalarda en son bilgilendirildiklerinden bu uygulamalar ile ilgili yönetilen sorulara cevap vermede yetersiz kalmaktadırlar, dolayısıyla rehberlik yapamamaktadırlar (İED 2, 4, 7)”, “Okula ait veri oluşturma, bu verileri yorumlama, ölçme değerlendirme bilgi teknolojilerinden yararlanma, eğitimle ilgili yararlı siteleri ve akademik çalışmalarını paylaşma konularında yeterli rehberlik yapılamamaktadır (İED 8)”, “Bilgi iletişim teknolojisi araçların eğitimde tam olarak nasıl kullanıldığı, e- okul, mebbis, modül eğitim CD’leri ve programları ile ölçme ve değerlendirme konularında pek yol gösterememekteler (İED 9)”, “Teknoloji terminolojisi, web tasarım, okulların sitelerinin daha işlevsel kullanımı hakkında rehberlik yapabilecek düzeyde olunmalı, İşletim sistemleri, yazılım ve programlar konusunda yetersizlikler vardır, ayrıca bilgi, iletişimin nasıl ve hangi amaçlar doğrultusunda kullanılması konusunda kavramsal bilgi yetersizliği de var (İED 15, 16) ifadeleri il eğitim denetmenlerinin özellikle sürekli kullanılan e-okul modüllerinin kullanımı, bilgi iletişim teknolojilerine ait terminoloji ve bu

araçların asgari düzeyde kullanımını kendileri yeteri kadar kullanamadıklarından rehberlik yapmada tartışılan bir konu olma özelliğini sürdürdüğü söylenebilir.

Tablo 6

*Bilgi İletişim Teknolojileri İlk ve Ortaokul Yönetiminde Daha Etkili Kullanımını Sağlamak Amacıyla Yöneticilere Rehberlik ve Yardımda Bulunacak Eğitim Denetmenlerinde Bulunması Gereken Nitelikler ve Sahip Olunması Gereken Eğitim Seviyeleri*

Kodlar	n
Bilgi iletişim teknolojilerine ait kavramsal bilgi	19
e-okul, mebbis vb. modülleri kullanabilme becerileri	17
Kendi kullanır olma	15
Teknolojinin yönetimde ve sınıfta kullanımını bilme	13
Teknolojik lider olma	11
Bilgi iletişim standartları belirlenmeli ve bu standartlarla ilgili eğitim	11
Sürdürülebilir bir hizmet içi eğitim	9
Bilgi iletişim teknolojileri okur yazarlığı	7
Sertifika	4
Yabancı dil	3

Katılımcılara “Bilgi iletişim teknolojileri ilk ve ortaokul yönetiminde daha etkili kullanımını sağlamak amacıyla bu yöneticilere rehberlik ve yardımda bulunacak il eğitim denetmenlerinin hangi niteliklere ve eğitime sahip olması gerekir?” temel sorusu yöneltilmiş, verilen cevaplara ilişkin özel ve önemli görülen kısımlar çalışma grubunda yer alan kişilerin kendi ifadeleri ile aşağıda özetlenmiştir. Tablo 6’ya göre araştırmaya katılan il eğitim denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin ilk ve ortaokul yönetiminde daha etkili kullanımını sağlamak amacıyla yöneticilere rehberlik ve yardımda bulunacak eğitim denetmenlerinde bulunması gereken nitelikler ve sahip olunması gereken eğitim seviyelerini; bilgi iletişim teknolojilerine ait kavramsal bilgi (n = 19) , e-okul, mebbis gibi modülleri kullanabilme becerileri (n = 17), kendi kullanır olma (n = 15), teknolojik lider olma (n = 13), teknolojinin yönetimde ve sınıfta kullanımını bilme (n = 11), bilgi iletişim standartları belirlenmeli ve bu standartlarla ilgili eğitim (n =11), sürdürülebilir bir hizmet içi eğitim (n = 9), bilgi iletişim teknolojileri okur yazarlığı (n = 7), sertifika (n = 4), yabancı dil (n = 3) şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde; “bilgi iletişim teknolojilerinin ne olduğunu bilmeli, teknoloji kavram bilgisini bilmeli (İED 2, 3, 6, 9, 13, 16, 17, 20, 21)”, “e-okul, mebbis, taşınır gibi okul yönetimi tarafından kullanılması zorunlu modülleri kullanabilme becerisine sahip olmalıdırlar (İED 10, 12, 13, 14, 21)”, “ öncelikle il eğitim denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerini kendi kullanabilmeli ki rehberlik yapabilsin (İED 18, 19, 20, 21)”, “teknolojik liderlik konusunda denetmenlerin eğitilerek uzmanlaşması gereklidir (İED 8)”, “bilgi iletişim teknolojileri alanında tam bir donanıma sahip olmaları gerekir. Hizmetiçi kurslar yoluyla daha iyi yetiştirilmeleri gerekir. Denetlediği alandakinden konuyu daha iyi bilmeli ki denetimin amacına ulaşmalı. İnsanlar tam bilmediği konuda rehberlik yapmaya kalkarsa eksik bilgi denetmenlere karşı silah olarak dönebilir ve eğitim denetmenlerine karşı olumsuz algı ve tutum gelişebilir. Bunun için asgari düzeyde denetim ve rehberlik yaptığı kurum ve kişilerden daha yeterli olarak yetiştirilmelidir. Bir standartlar dizisi olmalı (İED 6, 8, 11, 14, 16, 18)”, “özellikle kıdemli denetmenlerin sürdürülebilir bir hizmet içi eğitimden geçirilmeli (İED 9)”, “Bilgi iletişim teknolojileri ve eğitim sitelerini takip edebilmeleri için yabancı dil bilmeliler (İED 15)”, “ciddi bir eğitimden geçirilmeli, belirlenecek olan teknoloji kullanım standartları doğrultusunda sertifika eğitimi verilmeli (İED 3, 20, 21)”, “bizler bu konuda okul müdürlerine rehberlik yapabilecek yeterlilikte olmadığımızdan, bu durumda mahcup oluyoruz, bizim rehberliğe ihtiyacımız var, özellikle kıdemlilerin (İED 4,19, 21)” ifadeleri bu tür işlerin yapılmasında rehberlik yapılabilmesi için öncelikle il eğitim denetmenlerinin teknolojik liderlik yapabilmesi için temel teorik bilgileri ve bu bilgiler doğrultusunda okul yönetiminde operasyonel kullanmaları için hizmetiçi, sertifika gibi eğitimlerden geçirilmeleri gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Bu açılardan değerlendirildiğinde eğitim denetmenlerinin bu tür işlerin yapılmasında operasyonel

davranamadıklarından ve rehberlik yaptıkları yöneticilerden bu konuda çok ileri olmadıklarından, il eğitim denetmenlerinin imajı açısından da olumsuz bir durum ortaya çıkardığı söylenebilir.

### TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, il eğitim denetmenlerinin ilk ve ortaokulların yönetimi ve denetiminde bilgi iletişim teknolojilerinin etkililiği ile ilgili görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları okullarda bilgi iletişim teknolojilerinin etkin kullanılmadığını, okullarda bilgi iletişim teknolojilerinin genellikle yapılması zorunlu rutin idari iş ve işlemlerde (e-okul, mebbis, yazışmalar vb.) kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıl (2010) teknolojinin okullarda yoğun kullanılmasına rağmen etkili kullanılmadığını belirtmiştir. Teknolojinin genellikle zorunlu rutin işlerde kullanıldığına vurgu yaparak e-okul ve mebbis veri tabanlarının devam-takip, listeler alma, kayıt, nakil işlemlerini yapma gibi işlemsel işlerde kullanıldığına dikkat çekmektedir. Akbaba-Altun (2000) ve Çelikten (2002) araştırmalarında okul yöneticilerinin bilgi iletişim teknolojilerini çoğunlukla resmi yazışma, kayıtların tutulması ve kırtasiyeciliğin azaltılması amacıyla kullandıkları sonucuna varmışlardır. Bu sonuç araştırmanın sonucu ile tutarlıdır. Ayrıca Fidan'ın (2007) araştırma bulguları yapılan araştırma bulgularını destekler yöndedir. Araştırmada okul müdürlerinin eğitim teknolojilerini orta düzeyde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç okul müdürlerinin “bilgi iletişim teknolojilerini etkin kullanmadıkları” sonucunu destekler yöndedir.

Okul Müdürlerinin bilişim teknolojilerini etkin kullanamamalarının nedenleri arasında müdürlük giriş sürecinde teknolojik liderlik yapabilecek bir standardın olmadığı gösterilebilir. Müdürün öncelikle teknolojiyi kendinin öğrenmesi ve öğretebilmesi için belirli yeterlilikleri olmalıdır. Müdür teknolojiyi yönetsel, öğretimsel işlemlerde ve uygulamalarda kullanır hale gelerek teknolojik liderlik yapabilir (Afahari, vd., 2009; Aslan, 2012). Katılımcılar teknolojinin etkili kullanılmamasının sebeplerini yöneticilerin atanmasında ve beceri düzeylerinde bir asgari standardın olmaması, fiziki imkansızlıklar ve yöneticilerin bakış açısı ve bilgi eksikliği olarak açıklamışlardır. Katılımcılara göre yöneticilerin yeterliliklerinde bir teknolojik yeterlilik standartları aranmadığından yöneticinin kişisel becerilerine göre kullanılmakta veya kullanılmamakta olduğu bir tartışma konusudur.

Katılımcı il eğitim denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin okul yönetiminde kullanılması konusunda okul yöneticilerine; bilgi iletişim teknolojisinin önemini, e-okul ve özlük işleri, İlköğretim Kurumları Standartları (İKS) işleri, kurum işleri, yazışmalar, web sitesi oluşturma, e-mail grupları oluşturma, iyi örneklerin aktarılması ve bilgi teknoloji araçlarının sınıfta kullanımı konularında rehberlik yaptıklarını ifade ederken, e-devlet, e-okul, mebbis, taşınır mal, KBS gibi modüler sistemlerin kullanımı, teknolojik araç-gereç kullanımı, uygulamaya konan her yeni konuda, veri kullanımı, ölçme-değerlendirme, internet, web tasarımı, eğitim CD ve eğitim siteleri, akademik çalışmaların paylaşımı ve bilgi iletişim konularında ise yeteri kadar rehberlik yapamadıklarını belirtmişlerdir. Benzer sonuçlar Başar'ın (2010) araştırması sonunda da eğitim denetmenlerine benzer şekilde önerilerde bulunmakta ve eğitim denetmenlerinin teknolojiyi kullanması, hem süreci kısaltarak birim zamanda daha çok kişiye hizmet üretme fırsatı oluşturacağını, hem de olanak kullanımının ekonomikleştirileceğini dile getirmektedir. İlhan, Selvi ve Göksu'nun (2010) araştırma bulgularında da eğitim denetmenlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme, insan ilişkileri, araştırma gibi görev alanlarında daha verimli ve etkin olmaları gerektiği belirtilmektedir. Taş'ın (2010) araştırmasında ise, yönetim işlerinin pek çoğunun e-denetim sistemi ile denetlenmesine eğitim denetmenlerinin olumlu yaklaşmadıkları tespit edilmiştir.

Katılımcı eğitim denetmenleri bilgi iletişim teknolojilerinin ilk ve ortaokul yönetiminde daha etkili kullanımını sağlamak amacıyla yöneticilere rehberlik ve yardımda bulunacak eğitim denetmenlerinde bulunması gereken nitelikler ve sahip olunması gereken eğitim seviyelerini; bilgi iletişim teknolojilerine ait kavramsal bilgi, e-okul, mebbis vb. modülleri kullanabilme becerileri, kendi kullanır olma, teknolojik lider olma, teknolojinin yönetimde ve sınıfta kullanımını bilme, bilgi iletişim standartları belirlenmeli ve bu standartlarla ilgili eğitim, sürdürülebilir bir hizmet içi eğitim, bilgi iletişim teknolojileri okur yazarlığı, sertifika, yabancı dil gibi niteliklerin bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Benzer sonuçlar; Çelik, Akkurt, Bayar ve Sarıçam (2010) tarafından yapılan araştırmada da eğitim denetmenlerinin kendi çalışmalarının etkileri konusunda geribildirim sağlayacak uygun

araçları kullanmaları mesleklerine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Kılıçarslan'ın (2010) araştırma bulgularında ise, yapılan denetimlerin çok kısa bir zaman dilimini kapsadığını, denetimi yapan görevlilerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, rehberlik faaliyetinin yeterince yapılmadığını dile getirilmektedir. Benzer şekilde Çelebi ve Gündüz (2010) denetmenlerin liderlik, yetiştirme, geliştirme, öğreticilik ve moral verme gibi konularda yeterince yardımcı olmadıklarını ortaya koymuşlardır. Ağaoğlu vd., (2009) tarafından yürütülen eğitim denetmenlerinin teknoloji ve bilgisayar okuryazarlığı ile ilgili araştırmada da, eğitim denetmenlerinin bilgisayar yazılım ve donanım konularında eksiklerinin bulunduğu ve bunu gidermek için eğitime alınmaları gerektiğini dile getirmiştir. Bennett ve Bennett (2003), Igarbia ve Tan (1997) araştırma bulguları da bilgi iletişim teknolojilerinin iş yaşamının doğasına, mesleki memnuniyete, bireysel sosyal ve iş yaşamının etkileşimine etki etmektedir.

İl eğitim denetmen yardımcılığı sınavı ve sınavının sonundaki yetiştirme döneminde teknolojik liderlik yapabilmek için bir eğitimden geçirilmeli, giriş koşullarında bu liderliğe ait operasyonel standartlar konabilir. Mevcut denetmenler için teorik ve uygulama şeklinde hizmet içi eğitim önerilebilir.

### KAYNAKÇA

- Afshari, M., Bakar, K. A., Luan, W.S., Samah, B. A., and Fooi, F. S. (2009). Technology and school leadership. *Technology, Pedagogy and Education*, 18(2), 235-248.
- Ağaoğlu, E. (2008). Eğitim Denetimi, Türk Eğitim Tarihi Sistemi ve Okul Yönetimi. (Editör: Coşkun Bayrak). Eskişehir: AÜ. Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ağaoğlu, E., Özgür, A. Z., Ceylan, M., Kesim E., Kaya, S. (2009). "İlköğretim müfettişlerinin teknoloji ve bilgisayar okuryazarlığı". I. Uluslararası Katılımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu. TEM-SEN, Ankara.
- Akbaba-Altun, S. (2000). Okul müdürlerinin bilgi teknolojilerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 37, 46-71.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin yeni bilgi teknolojileri kullanımında yükseköğretimin etkisi: İstanbul Okulları Örneği. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(2).
- Aktan C. C., Vural, İ.Y. (2005) "*Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi*", Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri, Konya: Çizgi Kitapevi Yayınları.
- Altıntaş, L. (2008). Bilgi yönetimi ve değişim, <http://www.baltas-baltas.com>
- Aslan, H. (2012). *Okul müdürlerinin liderlik standartlarının geliştirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Başar, H. (2010). "Eğitim denetiminde bilim ve teknolojiden yararlanma", *II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi 23-25 Haziran*, Kütahya.
- Bennett, J., Bennett, L. (2003). A review Factors That Influence The Diffusion Of Innovation When Structuring a Faculty Training Program. *Internet And Higer Education*, 6, 53-63.
- Bhattacharya, Madhumita and Jon Dron (2007) "Cultivating the Web 2.0 jungle", Seventh IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT, 2007), pp 897-898.
- Bhattacharya, Madhumita and Jon Dron (2007) "Lost in the Web 2.0 jungle", Seventh IEEE onal Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT, 2007), pp 895-896.
- Birchall, D. W., Genoveffa G. and Gillian A. (2007). "Assessing the Outcomes of a Cross-Country Virtual Action Learning Programme for SME Development", Proceedings of the International Conference of "Interactive computer aided learning" ICL2007: EPortfolio and Quality in e-Learning (2007); available at: [http://telearn.noe-kaleidoscope.org/warehouse/259\\_Final\\_Paper\\_\(001732v1\).pdf](http://telearn.noe-kaleidoscope.org/warehouse/259_Final_Paper_(001732v1).pdf)
- Çelebi, N., Gündüz, Y. (2010). "Müfettişlerin görev, rol, davranış ve süreç boyutundaki görevlerini yerine getirme durumlarının İncelenmesi", *II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi 23-25 Haziran*, Kütahya.
- Çelik, M., Akkurt A., Bayar, Y., Sarıçam, İ. (2010). "Performansları değerlendirilen öğretmenlerin müfettiş değerlendirmesine ilişkin görüşleri" *II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi 23-25 Haziran*, Kütahya.
- Çilenti, K. (1991). "Eğitim teknolojisi ve öğretim". Ankara. Yargıcı Matbaası.
- Çivi, E. (2000). "Knowledge management as a competitive asset: a review", *Marketing Intelligence & Planning*, 18(4), 166-174.
- Ersarı, Nevra. (2013). <http://www.enocta.com/web2/ContentShowOne.asp?CType=2&ContentID=177&T=5> adresinden 13 Nisan 2013 tarihinde alındı.
- European Commission, 2008b. Staff Working Document accompanying the Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the

- Regions. Improving competences for the 21st Century: An Agenda for European Cooperation on Schools. COM(2008) 425 final.
- European Commission, 2008c. Commission Staff Working Document on The use of ICT to support innovation and lifelong learning for all – A report on progress. SEC(2008) 2629 final.
- European Commission, 2008c. Commission Staff Working Document on The use of ICT to support innovation and lifelong learning for all – A report on progress. SEC(2008) 2629 final.
- European Commission, 2010a. New Skills for New Jobs: Action Now. A report by the Expert Group on New Skills for New Jobs prepared for the European Commission. [pdf] Available at: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=568&langId=en&eventsId=232&furtherEvents=yes> [Accessed 14 January 2011].
- European Commission, 2010a. New Skills for New Jobs: Action Now. A report by the Expert Group on New Skills for New Jobs prepared for the European Commission. [pdf] Available at:
- European Commission, 2010b. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - A Digital Agenda for Europe. COM(2010) 245 final.
- European Commission, 2010c. i2010 Benchmarking. [Online] Available at: [http://ec.europa.eu/information\\_society/europe/i2010/benchmarking/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/information_society/europe/i2010/benchmarking/index_en.htm) [Accessed 14 January 2011].
- European Commission, 2010c. i2010 Benchmarking. [Online] Available at: [http://ec.europa.eu/information\\_society/europe/i2010/benchmarking/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/information_society/europe/i2010/benchmarking/index_en.htm) [Accessed 14 January 2011].
- European Commission, 2010d. Teachers' Professional Development - Europe in international comparison — An analysis of teachers' professional development based on the OECD's Teaching and Learning International Survey (TALIS). [pdf] Luxembourg: Office for Official Publications of the European Union. Available at: [http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/talis/report\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/talis/report_en.pdf) [Accessed 14 January 2011].
- European Commission, 2010d. Teachers' Professional Development - Europe in international comparison — An analysis of teachers' professional development based on the OECD's Teaching and Learning International Survey (TALIS). [pdf] Luxembourg: Office for Official Publications of the European Union. Available at: [http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/talis/report\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/talis/report_en.pdf) [Accessed 14 January 2011].
- European Commission, 2010e. Report from the School – Business Thematic Forum, Brussels, 24-25 March 2010 [Online] Available at: [http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/forum0310/report\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/forum0310/report_en.pdf) [Accessed 14 January 2011].
- European Commission, 2010e. Report from the School – Business Thematic Forum, Brussels, 24-25 March 2010 [Online] Available at: [http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/forum0310/report\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/forum0310/report_en.pdf) [Accessed 14 January 2011].
- European Council, 2007. Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council of 15 November 2007, on improving the quality of teacher education. OJ C 300, 12.12.2007, p. 6-9.
- European Schoolnet, 2006. The ICT Impact Report: A review of studies of ICT impact on schools in Europe. [pdf] Brussels: European Commission. Available at: [http://ec.europa.eu/education/pdf/doc254\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/pdf/doc254_en.pdf) [Accessed 14 January 2011].
- European Schoolnet, 2006. The ICT Impact Report: A review of studies of ICT impact on schools in Europe. [pdf] Brussels: European Commission. Available at: [http://ec.europa.eu/education/pdf/doc254\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/pdf/doc254_en.pdf) [Accessed 14 January 2011].
- EUROSTAT (2012). Okul yöneticileri ve eğitimcilerin mesleki gelişimi öğrencilerin başarılarında anahtar rol oynar .
- Eurostat Statistical Office of the European Communities (EUROSTAT) (2012). Key Data on Education in Europe 2012. Retrieved 24.08, 2012 from [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key\\_data\\_series/134EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/134EN.pdf)
- Eurostat, 2010a. Statistics: Education and Training. [Online] Available at: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database> [Accessed 14 January 2011].
- Eurostat, 2010a. Statistics: Education and Training. [Online] Available at: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database> [Accessed 14 January 2011].
- EURYDICE, (2012). Key Data on Learning and Innovation through ICT at School in Retrieved 2012 from [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key\\_data\\_series/129EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf)
- Fidan, N. (2007). *Resmî ilköğretim okul yöneticilerinin bilgi yönetimi araçlarını kullanma yeterlik düzeylerine ilişkin bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

- French, A. (Ed). (1999). The Knowledge Economy. Auckland, NZ: The Information Technology Advisory Group. <http://ec.europa.eu/social /main.jsp? catId=568&langId=en&eventsId=232& furtherEvents=yes> [Accessed 14 January 2011].
- Igbaria, M., Tan, M. (1997). The Consequences Of Information Technology Acceptance On Subsequent Individual Performance. *Information And Managment*, 32, 113-121.
- İlhan, S., Selvi, H. H., Göksu, M. Z. (2010). “İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim müfettişlerinden beklentileri nelerdir? II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi 23-25 Haziran, Kütahya.
- Kılıçarslan, M. (2010), “Öğretmenlerin ders denetimlerine bakış durumlarının değerlendirilmesi” II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi 23-25 Haziran, Kütahya.
- Maeir, P. and Warren, A. (2000). Integrating Technology in Learning and Teaching: A Practical Guide For Educators. London:Kogan Page.
- Özden, Y. (2006). Dönüşüm kapasitesi yaratmak, Ankara: Okul Yönetimlerini Geliştirme Programı, İlköğretim Genel Müdürlüğü.
- Pelgrum, W.J., (2008). School practices and conditions for pedagogy and ICT. In N. Law, W. Pelgrum and T. Plomp Pegadogy and ICT use in schools arround the world. Findigns from the SITES 2006 study, London: Springer, pp. 67-122.
- Schlechty, P. C. (2006). Okulu yeniden kurmak (2. Baskı) (Çev. Y. Özden) Ankara: Nobel Yayınları
- Seferoğlu, S. S. (2009). Akademik Bilişim Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, 11-13 Sayfa, 1-6.
- Taş, A. (2010). “İlköğretim okullarının e-denetimine ilişkin ilköğretim denetçilerinin görüşleri”. II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi 23-25 Haziran, Kütahya.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin eğitim yönetiminde etkin kullanımında eğitim yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30, 271-281.